

Laatste eigenaresse kasteel Twickel had groene vingers

Het krakende hek van de rotstuin

DE ACHTERKANT VAN HET KASTEEL.

Het prachtige kasteel Twickel bij Delden in Twente staat vooral bekend om zijn 'huispark': de siertuinen, de orangerie voor de citrusbomen, en het omringende park met spiegelvijvers en wildbaan. Even zo bijzonder is de moestuin waar als vanouds groenten, fruit en bloemen worden gekweekt. Met dank aan de groene vingers van de laatste eigenaresse: barones Van Heeckeren van Wassenaer. Haar rotstuin herbergt een mooi verhaal.

TEKST: **ROSEANNE BOUMA** FOTOGRAFIE: **ALBERT SPEELMAN**

HET KASTEEL SPIEGELEND IN DE GROTE VIJVER.

Voor haar huwelijk heette de barones Marie Amelie (Mieschen) Gravin van Aldenburg Bentinck. Geboren in 1879 in Hannover, bracht ze haar jeugd door op kasteel Middachten in De Steeg (nabij Arnhem) en vanaf 1901 woonde ze met haar vader en gouvernante op kasteel Zuylestein in Leersum. In haar jonge jaren hield Marie zich vooral onledig met honden, paarden en kunstschaatsen. Op 42-jarige leeftijd trouwde ze met de broer van haar tante, de 22 jaar oudere baron Rodolphe van Heeckeren van Wassenaer.

Eenmaal Barones van Twickel, zoals men haar is gaan noemen, hernam de barones haar grote liefde voor het kunstschaatsen. En wel op de gracht en de grote vijver in het huispark van het kasteel met op de achtergrond muziek uit een grammofoon. Ondanks tal van verwoede pogingen viel het schaatsen haar lastig vanwege de slechte kwaliteit van het ijs.

Tuinrenovatie

Toen Marie op het kasteel kwam wonen, was Rodolphe al 40 jaar bezig met een totale verbouwing van het kasteel tot Engels landhuis.

De baron veranderde het landschap rond het kasteel tot een park, naar ontwerp van de beroemde Duitse landschapsarchitect Petzhold. Begin 20e eeuw liet hij bovendien de evenzeer vermaarde tuinarchitect Édouard André (Frankrijk) en zijn leerling Hugo Poortman ontwerpen maken voor de geometrische tuinen direct rond het kasteel.

Rodolphe gunde zijn vrouw later het ontwerpen van een eigen tuin. Echter niet in het gedeelte dat al was uitgevoerd zodat Marie het *Gesamtkunstwerk* niet kon verstoren. Zij ging

voor haar eigen project aan de slag met het stekken van de vele gekochte planten. DE ROTSTUIN.

Experimenten

De barones experimenteerde met rotsplanten, vaste planten en bollen. Het leverde het kasteel o.a. de Lavendula Twickel Purple op, een Hollandse lavendel die destijds erg goed werd ontvangen in Engeland.

Bij haar experimenten liet de barones zich inspireren door de Engelse tuinarchitectuur van Gertrude Jekyll uit het begin van de 20e eeuw. Deze ontwerpster vond dat de vrouw des huizes onderhoud niet aan tuinlieden moest overlaten, maar zelf schop en schoffel moest hanteren.

Voordien hadden de tuinen rond het huis al vele stijlen gezien, zo blijkt uit gedetailleerde tekeningen en plattegronden in de loop van de eeuwen. Hollands-classicisme, Frans-classicisme, rococo en verschillende vroege en late landschapstijlen en tenslotte de neo-Lodewijk XIV. De tuin werd toen vanuit klassiek oogpunt ingericht met vierkante vakken met bloembedden, beelden

Verschillende tuinstijlen

In de laatste decennia van de 17e tot ongeveer de helft van de 18e eeuw was barok erg in de mode. De paleistuinen van koning Lodewijk XVI in Versailles waren voorbeeldig.

Een leerling van de tuinarchitect van Versailles heeft de tuin van kasteel Twickel gedeeltelijk in die stijl ontworpen.

Later kwam langzaam de sierlijke rococo op. Eind 18e en de hele 19e eeuw was de romantiek vanuit Engeland ook aanwezig in Nederland. De tuin van kasteel Twickel kreeg in de loop van de 19e eeuw de huidige vorm van het park.

VOORAANZICHT TWICKEL.

en tuinornamenten. De combinatie van geometrische tuinen direct om het huis en landschapspark daar omheen zoals op Twickel noemt men 'mixte style'.

Sinasappelbomen

Opmerkelijk is de vroeg 19e eeuwse oranjerie, een gebouw waar subtropische planten 's winters warm worden gehouden. In die van Twickel staan sinaasappelbomen, al 200 tot 300 jaar oud.

Tegenwoordig kan eenieder er 's zomers - als de planten buiten staan - heerlijk thee drinken. Naast de oranjerie was de rozentuin. Daar groeiden maar liefst 200 verschillende soorten rozen. Allerlei stijlen liepen in de tuinen door elkaar heen.

Twickelo

De eerste bewoner van kasteel Twickel was Herman van Twickelo, edelman uit Westfalen. Behalve het kasteel met tuin en park, bestaat het landgoed uit bossen en landbouwgrond met 100 boerderijen en een groot aantal dienstwoningen. Het hele gebied beslaat 4.000 hectare.

De rotstuin

De barones voegde graag iets toe wat anders was. Dat deed ze met haar rotstuin, met de aanleg waarvan in 1932 een begin werd gemaakt.

De rotstuin bij Twickel heet zo omdat er allerlei brokken zandsteen, baksteen, sokkels en oude bouwfragmenten van het kasteel in lagen.

De barones genoot ervan er bezig te zijn. Steevast had ze haar eigen tuingereedschap bij zich. Het lag altijd klaar in de hal en is nog steeds in het kasteel te bewonderen. Sterker, het lijkt alsof Marie elk ogenblik kan terugkomen om in de tuin aan het werk te gaan.

Rodolphe overleed na veertien jaar in 1936. De barones werd door de kostbare levensstijl van haar man en de economische crisis gedwongen zuiniger aan te doen. De rozentuin en ook de moestuin moesten het ontgelden, wat ze waarschijnlijk heel erg vond. Haar liefde voor snelle auto's loslaten vond ze makkelijker.

Het krakende hek

Na de dood van Rodolphe onderhield Marie het landgoed met liefde. Bewijs daarvan is te vinden in haar dagboeken waarin ze veel schreef over haar rotstuin.

De barones was er dagelijks aan het werk. Als zij terugliep moest ze door een ijzeren hek. Personeel werd direct gewaarschuwd als zij eraan kwam. Deed Marie het hek open, dan maakte dat een ijselijk geluid. Zo konden de hoveniers af en toe ongestoord een dutje doen zonder betrappt te worden. Het tuinpersoneel heeft dan ook nooit de moeite genomen het ijzer te smeren.

In 1953 bracht de barones, die tot haar dood in 1975 met veel gevoel voor Twickel zorgde, het landgoed onder in een stichting. Met vaste tuinlieden en later ook hulp van vrijwilligers lukt het sindsdien de tuinen te onderhouden en te laten floreren. Tegenwoordig is het fraaie huispark voor belangstellenden te bewonderen van april tot oktober op woensdag tot en met zondag.

Roseanne Bouma is verbonden aan de Nederlandse Kastelenstichting. Zij schrijft o.a. regelmatig voor publieksevenement Dag van het Kasteel, dit jaar op 10 juni.
www.dagvanhetkasteel.nl